

GÖREV UYUŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜMÜ İÇİN UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ'NE YAPILACAK BAŞVURULAR

*Recours to Court of Jurisdictional Disputes
For Resolution of Duty Conflicts*

Nurdane TOPUZ

Uyuşmazlık Mahkemesi Üyesi ve Danıştay Üyesi.

ÖZET

Hukuk sistemimizde farklı yargı kollarına ait ve farklı konularda görevlendirilmiş pek çok mahkemenin bulunmasının doğal bir sonucu olarak uygulamada görev ve hüküm uyuşmazlıkları ile karşılaşılmaktadır. Bu uyuşmazlıklar adli, idari ve askeri yargı arasında ortaya çıkmakta olup, uyuşmazlıkların çözümü için Anayasa'nın 158. Maddesinde Uyuşmazlık Mahkemesi Kurulmuş ve 2247 sayılı Kanun'un 1. Maddesi ile de Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev ve yetkisi belirlenmiştir. Buna göre; Uyuşmazlık Mahkemesi adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir.

Bu makale kapsamında, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanı ve işlevi ile görev uyuşmazlıkları nedeniyle Uyuşmazlık Mahkemesi'ne yapılacak başvurular ve Mahkemenin kararlarına yer verilmek sureti ile, görev uyuşmazlığı konusu açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yargı Kolu, Uyuşmazlık Mahkemesi, Görev Uyuşmazlığı, Adli Yargı, İdari Yargı, Askeri Yargı

ABSTRACT

As there are many courts assigned with different duties in our law system, we face many conflicts of jurisdiction or decision. These conflicts usually occur between judicial, administrative and military justice. Court of Jurisdictional Disputes was established with Article 158 of the Constitution in order to solve such conflicts and the organization and tasks of this Court was regulated under Law Nr. 2247. According to first Article of Law Nr. 2247, the Court of Jurisdictional Disputes is a self-contained supreme court assigned with the duty to resolve the conflicts between judicial, administrative and military justice.

This article describes and analyzes the tasks and functions of Court of Jurisdictional Disputes, applications to the Court of Jurisdictional Disputes for the solution of conflicts between various Courts and the problems in application to the Court of Jurisdictional Disputes

Key words: Jurisdiction, Court of Jurisdictional Disputes, Duty Disputes, Judicial Justice, Administrative Justice, Military Justice.

***

GİRİŞ

Bir ülkede değişik yargı kollarının bulunması, yargı birliği sisteminin aksine, görev ve hüküm uyuşmazlıklarını da beraberinde getirmektedir. Ülkemizde, adli, idarî ve askerî yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını çözümleyecek mercie duyulan ihtiyaç sonucu Uyuşmazlık Mahkemesi kurulmuştur.¹

Anayasa'nın 158'inci maddesinde, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, adli, idarî ve askerî yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlenmeye yetkili olduğu belirtildikten sonra, Uyuşmazlık Mahkemesi yüksek mahkemeler arasında sayılmıştır.

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kuruluş ve işleyişi ile ilgili hususlar, 12.6.1979 tarihli ve 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'da düzenlenmiştir.

2247 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinde, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkeme olduğu, özel kanun uyarınca hakeme başvurulmasının zorunlu olduğu hallerde, eğer hakemlik görevi hakim tarafından yerine getirilmiş ise bu mercinin, davanın konusuna göre, adli veya idari yargı mercilerinden sayılacağı belirtilmiştir.

Bu hükümlere göre, Uyuşmazlık Mahkemesi, adli, idarî ve askerî yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlenmeye yetkili bir yüksek mahkemedir.

Bu çalışmamızda, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanı ve işlevi ile ilgili bilgi verildikten sonra, hüküm uyuşmazlığı inceleme konumuz dışında bırakılarak, görev uyuşmazlıkları nedeniyle Uyuşmazlık Mahkemesi'ne yapılacak başvurular, Mahkemenin kararlarına da yer verilmek suretiyle anlatılmaya çalışılacaktır.

I. GÖREV VE HÜKÜM UYUŞMAZLIĞI

A. Görev Uyuşmazlığı

Uygulamada ve kanunlarda görev (vazife) terimi, hem aynı yargı düzeninde yer alan mahkemeler arasındaki, hem de ayrı yargı düzenleri içinde yer alan mahkemeler arasındaki ilişki için kullanılmaktadır. Yargı kolları arasındaki ilişki yargı yolu ilişkisidir. Oysa görev, bir davaya aynı yargı düzeni içinde yer alan mahkemelerden hangisinin bakacağını belirtir. Buna göre, bir davaya idare mahkemesinde mi, hukuk

1 Dinç, M. İlhan; "Olumsuz Görev Uyuşmazlığının Çözümü İçin Uyuşmazlık Mahkemesi'ne Başvuru", Danıştay Dergisi, S. 60-61, Y. 1986, s. 37.

mahkemesinde mi veya ceza mahkemesinde mi, askeri mahkemede mi bakılacağı konusu görev değil, yargı yolu sorunudur. Bu nedenle, bir davanın hangi yargı düzeni içinde bulunan mahkemede görüleceği konusunda, ayrı yargı düzenlerinde bulunan mahkemeler arasında çıkan uyuşmazlığa yargı yolu(görev) uyuşmazlığı denir. Yani, burada görev deyimi, yargı yolu anlamında kullanılmaktadır. Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görevine girip, çözümlediği uyuşmazlıklar bu tür yargı yolu uyuşmazlıklarıdır.²

Görev uyuşmazlığı incelemeleri genelde usuli yönü ağır basan incelemeler olup, konunun esasına girilmez. Ancak, bazı durumlarda, görevli mahkemenin belirlenmesinde işin esasına ilişkin hususlara değinmek zorunluluğu doğmaktadır.³

Uyuşmazlık Mahkemesi, görev uyuşmazlıklarını çözümlemek suretiyle davanın hangi yargı yerinde görüleceğini belirler.

B. Hüküm Uyuşmazlığı

Adli, idari ve askeri yargı mercilerinden en az ikisi tarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığından söz edilebilir. Ceza kararlarında ise; sanığın, fiilin ve maddi olayların aynı olması halinde hüküm uyuşmazlığı var sayılır.

Uyuşmazlık Mahkemesi, hukuk alanındaki hüküm uyuşmazlıklarında anlaşmazlığın esasını da karara bağlar. Ceza alanındaki hüküm uyuşmazlıklarında ise, esasa ilişkin bir karar vermeksizin sadece o davayı hangi ceza mahkemesinin görüp karara bağlaması gerektiğini belirtmek suretiyle anlaşmazlığı çözer.

II. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ'NİN GÖREV ALANI VE İŞLEVİ

Uyuşmazlık Mahkemesi, farklı yargı kolları arasındaki gerek görev, gerekse hüküm uyuşmazlıklarını karara bağlayarak, tıkanan hukuki yolu tekrar açmakta, hak arama özgürlüğünün önündeki engeli kaldırmakta ve hak sahibinin hakkına ulaşmasını sağlayarak, hukuk devleti ilkesine hizmet etmektedir.⁴

2 Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun, Uyuşmazlık Mahkemesinin Görev ve Yargılama Usulleri ile Uygulamada Görülen Aksaklıklar ve Alınacak Önlemler, Adalet Bakanlığı Yayınları, Y. 1985, s. 22.

3 Anıl, Aytın; "Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi", A.Ü.Siyasal Bil. Fak. Der., C.47,1992/1, s. 47.

4 Tercan, Erdal; "Farklı Yargı Kollarına Mensup Mahkemeler Arasındaki Hüküm Uyuşmazlığı", Ulusal ve Uluslararası Boyutlarıyla Görev Uyuşmazlıkları ve Uyuşmazlık Mahkemesi Konulu Bilimsel Toplantı Bildiri Konuları, Y. 2013, s. 5.

Görev veya hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ileri sürülerek Uyuşmazlık Mahkemesi'ne getirilen uyuşmazlıklardan, hukuk uyuşmazlıkları Hukuk Bölümünde, ceza uyuşmazlıkları Ceza Bölümünde karara bağlanır. Ancak, Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nca verilen 33 sayılı ilke kararına göre, ceza uygulamasına ilişkin idarî kararlar nedeniyle açılan davalarla ilgili görev uyuşmazlıkları, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin Hukuk Bölümünde görüşülüp çözümlenecektir.⁵

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanına giren görev ve hüküm uyuşmazlığından söz edebilmek için:

A. Adli, idarî ve askerî yargı mercii tarafından karar verilmiş olmalıdır.

Uyuşmazlık Mahkemesi, adli, idari ve askerî yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını çözümler. Adli, idari ve askerî yargı mercii olmayan yerler arasındaki uyuşmazlıklar Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanına girmez.

Baro Başkanlığı Yönetim Kurulu tarafından verilen görevsizlik kararı ile ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, Baro Başkanlığı, Anayasa'nın 158'inci ve 2247 sayılı Yasa'nın 1'inci maddesinde belirtilen yargı mercilerinden olmadığından, ortada Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanına giren bir uyuşmazlık bulunduğundan sözetmenin olanaksız olduğu gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.⁶

B. Görev ve hüküm uyuşmazlığı bu yargı mercii kararları arasında olmalıdır.

Uyuşmazlık Mahkemesi, adli, idari ve askerî yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını çözümlenecek olup, adli, idari ve askerî yargı mercileri arasında değilse, aynı yargı kolu içinde yer alan mahkemeler arasındaki uyuşmazlıklar Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görevine girmez. Aynı yargı koluna dahil mahkemeler arasında göreve veya hükme ilişkin uyuşmazlık çıkması durumunda, bu uyuşmazlıklar, kural olarak o yargı kolundaki yüksek mahkeme tarafından hükümlerin temyizi üzerine çözümlenir.⁷

Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, olayda, aynı yargı düzeni içinde yer alan Keşan Asliye Ceza Mahkemesi ile Tekirdağ 1. Asliye Ceza Mahkemesi arasında yetki uyuşmazlığı doğduğunun anlaşıldığı, bu durumda, aynı yargı düzeni içinde bulunan iki asliye ceza mahkemesi arasında doğan yetki uyuşmazlığının çözümünün Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanı dışında kaldığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.⁸

5 UM. Genel Kurulu, 11.7.1988, E.1988/1, K.1988/1.

6 UM. Hukuk Bölümü, 19.12.2011, E.2011/56, K.2011/259.

7 Tercan, Erdal; Ulusal ve Uluslararası., s. 9

8 UM. Ceza Bölümü, 5.4.2010, E.2010/16, K.2010/16.

Aynı yargı kolu içinde yer alan Asliye Ticaret Mahkemesi kararı ile Asliye Hukuk Mahkemesi kararı arasında oluşan uyuşmazlıkla ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, aynı yargı düzenine dahil yargı yerlerine ait uyuşmazlığın çözümünün Yargıtay'ın görevine girdiği, ortada 2247 sayılı Yasa'nın 1'inci maddesinde Uyuşmazlık Mahkemesi'nce çözümlenmesi öngörülen bir görev uyuşmazlığı bulunmadığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.⁹

Öte yandan, adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev uyuşmazlıklarından söz edebilmek için, bu yargı mercilerinin görevsizlik kararlarının diğer yargı kolunun görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş olması gerekir. Görevsizlik kararı, aynı yargı kolu içinde yer alan başka bir mahkemenin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş ise, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanına giren bir görev uyuşmazlığı bulunduğundan söz etmek mümkün değildir.

Asliye Hukuk Mahkemesince; davacının tazminat istemini, Ağır Ceza Mahkemesine açacağı davada ileri sürebileceği gerekçesiyle verilen görevsizlik kararı ile ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, İdare Mahkemesinin kararı görevsizlik kararı olmasına karşılık; Asliye Hukuk Mahkemesinin kararı, idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş bir görevsizlik kararı niteliğinde olmadığından, adli ve idari yargı yerleri arasında görev uyuşmazlığı oluştuğundan söz etmenin mümkün bulunmadığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.¹⁰

Her ne kadar, uyuşmazlık konusu olayla ilgili olarak iki ayrı görevsizlik kararı bulunmakta ise de; Asliye Hukuk Mahkemesinin görevsizlik kararı, davada adli yargının görevli olduğunun kabulü suretiyle aynı yargı kolu içinde yer alan Ağır Ceza Mahkemesinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş olduğundan, adli ve idari yargı yerleri arasında görev uyuşmazlığı oluşmamıştır.

III. GÖREV UYUŞMAZLIKLARI

Anayasa'nın 142'nci maddesine göre, mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri kanunla düzenlenir. Ancak; gerek aynı yargı düzeni, gerekse farklı yargı düzenleri içinde yer alan yargı mercilerinin tarafları, sebebi ve konusu aynı olan davada kendilerini aynı anda görevsiz veya görevli görmeleri ve böylece birbirlerinin görev alanlarına müdahaleleri mümkün olabilmekte ve ortaya çözümlenmesi gereken görev uyuşmazlıkları çıkmaktadır.¹¹

9 UM. Hukuk Bölümü, 30.9.2013, E.2013/866, K.2013/1279.

10 UM. Hukuk Bölümü, 21.5.2012, E.2012/121, K.2012/117.

11 Dinç, M. İlhan; "Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılması Üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi'nce Görevli

Uyuşmazlık Mahkemesi, adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev(yargı yolu) uyuşmazlıklarını çözümlenmektedir. Ancak, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, görev uyuşmazlığını çözümlenip, görevli yargı yerini belirlemesi için öncelikle usulüne uygun yapılmış bir başvurunun varlığı gerekir. Yöntemine uymayan veya süresi içinde ileri sürülmemiş istemler Uyuşmazlık Mahkemesi'nce reddedilmektedir.

Burada, görev uyuşmazlığı nedeniyle Uyuşmazlık Mahkemesi'ne yapılacak başvurular, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin usulle ilgili kararlarına da yer verilmek suretiyle anlatılmaya çalışılacaktır.

A. Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarma

2247 sayılı Kanun'un 10 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir.

Olumlu görev uyuşmazlığı çıkarma, adli, idari ve askeri bir yargı merciinde açılan davada ileri sürülen görev itirazının reddi üzerine görev itirazı reddedilen tarafın olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemli dilekçesi üzerine ilgili Başsavcılığın, görev konusunun incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesi'nden istemesidir.

Olumlu görev uyuşmazlığı çıkarma yolu ile; adli, idari ve askeri yargı mercilerinden birinde açılmış olan davanın görülmesi sırasında yapılan görev itirazının reddi üzerine, ilgili Başsavcı tarafından, görevli bulunduğu kendi yargı düzeninin görev alanına vaki müdahalenin önlenmesini sağlamak için konunun Uyuşmazlık Mahkemesi'ne götürülmesi suretiyle davanın henüz başlangıç safhasındayken görev sorunu çözüme kavuşturularak yargı yerlerinin birbirlerinin görev alanlarına müdahalesi önlenmiş ve yargı yerlerinin kendi görev alanlarında kalmaları sağlanmış olur. Bu sonuç; davanın asıl görevli yargı yerinde görülmesine imkan tanıyıp, kamu düzenine ilişkin görev konusunu tartışılır olmaktan çıkarırken, davalının görev itirazı üzerine olumlu görev uyuşmazlığı oluşmasını önleyerek, davanın görevli kılınan yargı yerinde görev sorunu yüzünden uzamadan görülmesini kolaylaştırır.¹²

Olumlu görev uyuşmazlığı çıkarmak için:

1. Görülmekte olan bir dava bulunmalıdır.

Olumlu görev uyuşmazlığı çıkarmak için öncelikle adli, idari ve askeri yargı merciinde açılmış ve görülmekte olan bir davanın varlığı gerekir. Görülmekte olan bir davanın bulunmaması halinde, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılamaz.

Yargı Yerinin Belirlenmesi", Danıştay Dergisi, S. 62-63, Y. 1986, s. 51.
12 Dinç, M. İlhan; Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılması..., s. 52.

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, davalı idare vekilinin görev itirazını reddeden Mahkemece, daha sonra davanın açılmamış sayılmasına, esasın bu şekilde kapatılmasına karar verilmiş olması nedeniyle görülmekte olan bir dava bulunmadığından, ilgili Başsavcının başvurusunun reddine karar vermiştir.¹³

Olayda olduğu gibi, görülmekte olan bir davanın olmaması halinde Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görevli yargı yerini belirlemesinin bir sonucunun da olmayacağı açıktır.

Öte yandan; Uyuşmazlık Mahkemesi, kararlarında, görevsizlik kararı kesinleşmiş yargı düzeni yararına Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulamayacağını belirtmektedir.

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, yargı mercilerinden birinde açılmış olan bir davanın görülmesi sırasında yapılan görev itirazının reddi üzerine, ilgili Başsavcı tarafından, görevli bulunduğu kendi yargı düzeninin görev alanına vaki müdahalenin önlenbilmesini sağlamak için konunun Uyuşmazlık Mahkemesi'ne götürülmesi suretiyle davanın henüz başlangıç safhasındayken görev sorununun çözüme kavuşturulmasının amaçlandığı, nitekim, 2247 sayılı Yasa'nın 10'uncu madde gerekçesinde, "Uyuşmazlık çıkarma, yürürlükte bulunan kanunun getirdiği bir yeniliktir. Görülmekte olan bir davanın görev uyuşmazlığını, bu safhada halletmek imkânını verir. Bu madde ile uyuşmazlık çıkarma adli, idari ve askeri yargıya teşmil edilmiştir. Bu yetki, yargı merciince görev itirazının reddi üzerine, kanun yararına olarak, uyuşmazlığın konusuna göre ilgili Başsavcı veya Başkanunsözcüsü tarafından kullanılacaktır. Bu suretle Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının kabul ettiği adli, idari ve askeri yargı mercilerinin ayrılığı prensibinin ihlâli ve ayrı tanzimlere tabi tutulan adli, idari ve askeri yargı mercilerinin yekdiğerinin görev hudutlarına tecavüzleri önlenmiş olacaktır" denildiği, buna göre, ortada henüz açılmış bir dava ve bu davada bir yargı merciince verilmiş görevlilik kararı bulunması; diğer bir ifadeyle, yararına görev itirazında bulunulan yargı merciince aynı davada görevsizlik kararı verilmemiş olması gerekeceği, olayda, uyuşmazlığa konu edilen İdare Mahkemesinin görevlilik kararından önce Asliye Hukuk Mahkemesince tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada verilmiş ve kesinleşmiş bir görevsizlik kararının bulunması karşısında, idari yargı yerince adli yargının görev alanına müdahalede bulunulduğundan söz etmenin olanaksız olduğu gerekçesiyle başvurusunun reddine karar vermiştir.¹⁴

2. Süresinde görev itirazında bulunulmalıdır.

Görev itirazında bulunmak için hukuk mahkemeleri, ceza mahkemeleri ve idari yargı yerleri için ayrı ayrı süre sınırlaması getirilmiştir. Buna

13 UM. Hukuk Bölümü, 1.11.2010, E.2010/44, K.2010/209.

14 UM. Hukuk Bölümü, 2.5.2011, E.2010/206, K.2011/75.

göre, görev itirazının, hukuk mahkemelerinde en geç birinci oturumda, ceza mahkemelerinde delillerin ikamesine başlamadan önce; idari yargı yerlerinde ise dilekçe ve savunma evresi tamamlanmadan yapılmış olması gerekir. Böylelikle, davanın daha başlangıcında görev sorunu çözümlenmiş olacaktır.

Görev itirazının kanunda belirtilen süre içinde yapılması üzerine mahkemece, itiraz yerinde görülerek görevsizlik kararı verilebileceği gibi, itiraz yerinde görülmeyerek görevlilik kararı verilmesi ya da görev itirazının reddedilmesi durumunda, görev itirazında bulunan taraf olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması için usuli işlemlere devam edebilecektir.

İdari yargıda görülmekte olan bir dava ile ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, davalı vekilince, dava dilekçesinin 22.4.2009 tarihinde tebliği üzerine 23.4.2009 tarihinde başlayan otuz günlük cevap verme süresi 22.5.2009(Cuma) tarihinde sona erdikten sonra verilen 25.5.2009 havale tarihli savunma dilekçesinde, davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiği ileri sürülerek görev itirazında bulunulduğunun anlaşıldığı, bu durumda; davalı vekili tarafından, savunma evresi tamamlandıktan sonra verilen dilekçe ile yapılan görev itirazının süresinde olduğunun kabulünün mümkün olmadığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.¹⁵

Olayda, Uyuşmazlık Mahkemesi, İdari Yargılama Usulü Kanunu'na göre görev itirazının savunma evresi tamamlandıktan sonra yapıldığını belirlemiştir.

Adli yargıda görülmekte olan bir dava ile ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, İl Özel İdaresince 1'inci celseden önce verilen savunmada imar planının iptaline ilişkin işlemlerde idari yargı yerinin görevli olduğu konusuna değinilmiş olmasına karşın, kamulaştırmaz el atma bedelinin tahsili talepli olan bu davada görev konusuna değinilmediği, ancak mahkemelerince üçüncü celse de tamamlandıktan sonra, 13.6.2012 tarihinde iş bu davanın idari yargı yerinde görülmesi gerektiği ileri sürülerek görev itirazında bulunulduğunun anlaşıldığı, bu durumda; davalı idare vekili tarafından Asliye Hukuk Mahkemesindeki davada (en geç) birinci oturumdan sonra yapılan görev itirazının süresinde olduğunun kabulünün mümkün olmadığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.¹⁶

Dosyanın işlemden kaldırılması kararı üzerine yapılan görev itirazı ile ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, dosyanın işlemden

15 UM. Hukuk Bölümü, 5.7.2010, E.2010/23, K.2010/145.

16 UM. Hukuk Bölümü, 4.2.2013, E.2013/43, K.2013/198.

kaldırılması kararı ile davanın açılmamış sayılmayacağı, aksine, derdest kalmakla devam edeceği ve dosyanın işlemde kaldırılması kararının aslında bir ara kararı niteliğinde olduğu, davanın yenilenmesi sonucunda da davaya kalındığı yerden devam edileceği, yani yenilenen davanın yeni bir dava olmayıp, eski davanın devamı niteliğini taşıdığı; dolayısıyla tarafların, dosyanın işlemde kaldırılmasından önceki dönemde yapamadıkları bir istemi davanın yenilenmesinden sonra da yapamayacakları, bu durumda, davalı İdare vekilince, Asliye Hukuk Mahkemesindeki davada, (en geç) 6.9.2011 tarihinde yapılan birinci oturumda görev itirazında bulunulması gerekirken, bu tarihten çok sonra 23.3.2012 tarihli dilekçe ile yapılan görev itirazının süresinde olduğunun kabulünün olanaksız olduğu gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.¹⁷

Görev itirazının yargı merciince yerinde görülerek görevsizlik kararı verilmesi halinde, görev konusunun Uyuşmazlık Mahkemesi'nce incelenebilmesi, temyizden bu kararın bozulmuş ve yargı merciince de bozmaya uyularak görevli olduğuna karar verilmiş bulunmasına bağlıdır. Bu durumda, daha önce süresinde görev itirazında bulunulmamış ise, esas hakkında verilen kararın temyiz merciince bozulması üzerine yapılan görev itirazının süresinde olduğunun kabulü mümkün değildir.

Yargıtay tarafından esas hakkında verilen kararın bozulması üzerine yapılan görev itirazı ile ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, Asliye Hukuk Mahkemesinde görülen davada, davalı Belediye Başkanlığınca, gerek cevap dilekçesinde, gerek ek cevap dilekçesinde, gerekse de yapılan birinci oturumda görev itirazında bulunulmadığı, ancak, iş bu dosyada esas hakkında karar verilip Yargıtay 5. Hukuk Dairesinin bozma ilamından sonra dosyanın yeniden esasa kaydedilmesi üzerine cevap dilekçesiyle görev itirazında bulunulduğunun anlaşıldığı, bu durumda; Belediye Başkanlığı vekili tarafından, Asliye Hukuk Mahkemesindeki davada, (en geç) birinci oturumdan sonra yapılan görev itirazının süresinde olduğunun kabulünün mümkün olmadığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.¹⁸

3. Görev itirazı reddedilmelidir.

Kişi veya makamca usule uygun olarak yapılan görev itirazı üzerine mahkemece görevlilik kararı verilmeli veya görev itirazı reddedilmelidir. Dolayısıyla, görev itirazının zımnen reddedildiğinin kabulü mümkün değildir. Aksine bir yorum, görev itirazında bulunan tarafından olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması için verilmesi gereken dilekçede sürenin hangi tarihte başlatılacağı sorununu gündeme getirecektir.

17 UM. Hukuk Bölümü, 24.12.2012, E.2012/209, K.2012/280.

18 UM. Hukuk Bölümü, 11.3.2013, E.2012/230, K.2013/323.

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, olayda, görev itirazı en geç mahkemenin ilk celsesinde yapılmış olmakla 10'uncu maddenin ikinci fıkrasının öngördüğü koşullardan biri gerçekleşmiş ise de; mahkemece görev itirazının reddine ilişkin ya da davada görevli bulunduğu yolunda herhangi bir karar verilmemiş olduğundan olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması için aranan diğer koşulun gerçekleşmediği, nitekim, ilk celsede ve sonraki celsede verilen kararlarda mahkemelerince yargı yoluna ilişkin herhangi bir hüküm kurulmadığına göre ve Yasada görev konusundaki karar için bir süre öngörülmemiş bulunması karşısında, davalı vekilinin başvuru dilekçesinde öne sürdüğü "mahkemece görev itirazının zımnen reddedildiği" yolundaki iddianın kabulüne olanak bulunmadığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.¹⁹

4. Görev itirazında bulunan tarafından, görev itirazının reddi üzerine 15 gün içinde ilgili başsavcılığa sunulmak üzere dilekçe verilmelidir.

Olumlu görev uyuşmazlığı çıkarmada, görev itirazında bulunan tarafından, mahkemece görev itirazının reddedilmesi üzerine uyuşmazlık çıkarılmasını istemeye yetkili makama sunulmak üzere iki nüsha dilekçe, görev itirazını reddeden yargı merciine verilmelidir. Buradaki yetkili makamdan kastedilen, reddedilen görevsizlik itirazı adli yargı yararına ileri sürülmüş ise Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, idari yargı yararına ileri sürülmüş ise Danıştay Başsavcısı, askeri ceza yargısı yararına ileri sürülmüş ise Askeri Yargıtay Başsavcısı, Askeri İdari Yargı yararına ileri sürülmüş ise Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcısıdır.

Görev itirazının reddine ilişkin karara karşı itiraz yolunun açık bulunduğu ceza davalarında uyuşmazlık çıkarma istenebilmesi için ret kararının kesinleşmesi gerekir.

İki nüsha dilekçenin, itirazın reddine ilişkin kararın verildiği tarihten, bu kararın tebliği gerekiyorsa tebliğ tarihinden, itiraz yolu açık bulunan ceza davalarında ise ret kararının kesinleştiği tarihten başlayarak onbeş gün içinde itirazı reddeden yargı merciine verilmesi gerekir. Böyle bir dilekçe yoksa ilgili Başsavcılığın olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemli başvurusunun usule uygun olduğundan söz edilemez.

Görev itirazının reddi üzerine görev itirazında bulunan tarafından verilmiş bir dilekçe olmadığı halde ilgili Başsavcı tarafından yapılan başvuru ile ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, görev itirazının reddine ilişkin kararın, davalı vekilinin de katıldığı 29.6.2012 tarihli 1'inci celsede verildiği; davalı idarece, olumlu görev

19 UM. Hukuk Bölümü, 11.3.2013, E.2013/136, K.2013/341.

uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle bu tarihten başlayarak onbeş gün içinde uyuşmazlık çıkarılmasını istemeye yetkili makama sunulmak üzere iki nüsha dilekçenin itirazı reddeden yargı merciine verilmediği; ilk oturumdan önce verilen 30.5.2012 tarihli dilekçe ile yetinilmesine rağmen ilgili Başsavcılıkça istemin reddedilmediğinin anlaşıldığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.²⁰

Onbeş günlük sürenin hesaplanması ile ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, görev itirazının reddine ilişkin kararın tebliğ tarihinden başlayarak onbeş gün içinde uyuşmazlık çıkarılmasının istenebileceği gözetildiğinde, verilen görevlilik kararının 31.5.2012 gününde tebliği nedeniyle, onaltıncı gün olan 15.6.2012 günü kayda giren dilekçenin süresi içerisinde verildiğinin kabulünün olanaksız olduğu, bu durumda, davalı idare vekili tarafından İdare Mahkemesinde açılan davada verilen görevlilik kararının tebliğ tarihinden başlayarak onbeşinci gün olan 14.6.2012 tarihinden sonra olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle yapılan başvurunun süresinde olmadığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.²¹

Onbeş günlük sürenin tebliğ tarihinden başlayarak hesaplanması, bazen hak kayıplarına neden olabilmektedir. Özellikle 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'ndaki sürelerin, tebliğ tarihini izleyen günden itibaren işlemeye başlaması nedeniyle, tarafların süre hesabında yanlışlığa düşebildikleri görülmektedir. Ancak, TBMM'de görüşülmeyi bekleyen 2247 sayılı Yasa'da değişiklik öngören tasarıda, bu genel uygulamaya uygun düzenleme yapılmıştır. Tasarının yasalaşması halinde, sorun giderilecektir.²²

İkinci kez yapılan görev itirazının reddi üzerine onbeş günlük sürenin ilk görevsizlik kararına göre mi yoksa ikinci görevsizlik kararına göre mi hesaplanacağı hususu ile ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, Asliye Hukuk Mahkemesinin 9.5.2012 tarihli birinci celsede re'sen yaptığı inceleme neticesinde taraf vekilleri de huzurda iken görevlilik kararı verdiği ve böylece davalı idare vekilinin görev itirazını reddetmiş olduğu, bu aşamadan sonra davalı idare tarafından 6.6.2012 tarihli ikinci celsede tekrar görev itirazında bulunduğu ve mahkemece görev itirazının reddine karar verildiği, davalı idarece bu ret kararından sonra 21.6.2012 tarihinde olumlu görev uyuşmazlığı çıkartılmasının istenildiği, bu durumda, davalı idare vekili tarafından, görev itirazının reddine ilişkin kararın veya aynı anlama gelen görevlilik kararının verildiği tarihten itibaren onbeş günlük süre geçtikten

20 UM. Hukuk Bölümü, 11.3.2013, E.2013/282, K.2013/385.

21 UM. Hukuk Bölümü, 24.12.2012, E.2012/481, K.2012/405.

22 Çelik, Taşkın; "Uyuşmazlık Mahkemesine Başvurulmasında ve Uyuşmazlık Mahkemesi Kararlarının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar", Ulusal ve Uluslararası Boyutlarıyla Görev Uyuşmazlıkları ve Uyuşmazlık Mahkemesi Konulu Bilimsel Toplantı Bildiri Konuları, Y. 2013, s. 5-6.

sonra sunulan uyuşmazlık çıkartılması talepli dilekçenin süresinde olduğunun kabulünün mümkün olmadığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.²³

Kararla, süresinde yapılan görev itirazının reddi üzerine onbeş günlük süre başlayacağından, süresinden sonra yapılan görev itirazının reddinin görev itirazında bulunana yeni bir hak vermeyeceği kabul edilmiştir.

5. Uyuşmazlık Mahkemesi'nden olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasını istemeye ilgili Başsavcılık yetkilidir.

Görevlilik kararına karşı taraflarca Uyuşmazlık Mahkemesi'ne doğrudan başvuru mümkün değildir. Görev itirazında bulunan tarafından, yargı merciince görev itirazının reddedilmesi üzerine uyuşmazlık çıkarılmasını istemeye yetkili Başsavcılığa sunulmak üzere iki nüsha dilekçe itirazı reddeden yargı merciine verilir. Bu yargı yerince dosya ile ilgili usuli işlemler tamamlandıktan sonra dilekçe ve ekleri, dosya örneği ile birlikte ilgili başsavcılığa gönderilir. İlgili başsavcılık, usule uygun bir başvuruda uyuşmazlık çıkarılmasını gerekli gördüğü durumlarda, görev konusunun incelenmesini dilekçe ve eklerini de göndermek suretiyle Uyuşmazlık Mahkemesi'nden gerekçeli düşünce yazısı ile ister.

Uyuşmazlık çıkarma istemli dilekçe ile ekleri kendisine ulaşan ilgili başsavcılığın, uyuşmazlık çıkarmaya yer olmadığı sonucuna varması veya yapılan başvuruda 15 günlük sürenin geçirilmiş olduğunu tespit etmesi nedeniyle istemin reddine karar vermesi durumunda, bu karara karşı hiç bir yargı merciine başvurulamayacaktır.

Bir davada uyuşmazlık çıkarılması için yalnız bir kez başvurulabilir.

Konuyla ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, bir davada uyuşmazlık çıkarılması için yalnız bir kez başvurulabileceği ve ilgili Başsavcılıkların kararlarının da kesin olduğu, bu durumda davalılardan Belediye Başkanlığı vekili tarafından Asliye Hukuk Mahkemesinde açılan davada verilen görevlilik kararı nedeniyle, 20.12.2011 tarihinden sonra olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle yapılan başvurunun süresinde olmadığı nedeniyle ilgili Başsavcılıkça reddedilmesi sonrasında yine aynı Başsavcılıkça, kesin olan başvurunun reddine ilişkin kararlarından sonra aynı dosyada olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasında hukuka uyarlık bulunmadığından, yapılan başvurunun reddine karar vermiştir.²⁴

Uyuşmazlık Mahkemesi, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarma istemlerinde, gerek görürse görev itirazını reddeden yargı merciine göre ilgili bulunan Başsavcının da düşüncesini almak suretiyle görevli yargı merciini belirler. İncelemeyi yaparken görevlilik kararı veren yargı yerinin

23 UM. Hukuk Bölümü, 24.12.2012, E.2012/391, K.2012/345.

24 UM. Hukuk Bölümü, 4.2.2013, E.2013/46, K.2013/201.

görevli olduğu sonucuna varması durumunda, ilgili başvuru hakkının başvurusunu reddeder; görevlilik kararı veren yargı yerinin görevli olmadığı, görev alanı korunmak istenen yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varması durumunda ise, ilgili başvuru hakkının başvurusunu kabul ederek, görevlilik kararını kaldırır.

B. Olumsuz Görev Uyuşmazlığı

2247 sayılı Kanun'un 14 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir.

Adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması durumunda olumsuz görev uyuşmazlığı bulunduğundan söz edilebilir.

Olumsuz görev uyuşmazlığı için:

1. Adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisi tarafından verilen görevsizlik kararları bulunmalıdır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, aynı yargı düzeni içinde yer alan mahkeme kararları arasında görev yönünden doğan uyuşmazlığı çözümlmek, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev alanına girmemektedir.

Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğu ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisi tarafından verilen görevsizlik kararlarının bulunması gerekir. Aksi halde olumsuz görev uyuşmazlığı oluşmaz.

Hazırlık soruşturması safhasında verilen Bölge İdare Mahkemesi kararı ile ilgili olarak Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, incelenen soruşturma dosyasında, görev yönünden yargı mercileri arasında olduğu ileri sürülen uyuşmazlığın Sulh Ceza Mahkemesi ile Kaymakamlık kararının ikinci derecede inceleme mercii olan Bölge İdare Mahkemesi kararları arasında olduğu, Bölge İdare Mahkemesi, 2247 sayılı Yasa'nın 1'inci maddesinde öngörülen yargı yeri niteliğinde ise de, somut olayda Bölge İdare Mahkemesinin ikinci derecede idari yargı mercii olarak, kendisine açılmış bir davaya bakıp işin esasına ilişkin karar vererek sonuçlandırmak durumunda olmayıp, 4483 sayılı Yasa uyarınca Kaymakamlıkça verilen "soruşturma izni verilmesine" dair kararı ikinci derecede itiraz mercii olarak inceleyip "soruşturma izni verilmesi kararının kaldırılmasına" veya "soruşturma izni verilmesi kararına yapılan itirazın reddine" karar verebilme yetkisine sahip bulunduğu, kısaca, açılmış bir kamu davası ile ilgili olarak değil, hazırlık soruşturması safhasında karar verdiği gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.²⁵

25 UM. Ceza Bölümü, 23.6.2003, E.2003/39, K.2003/39.

İdare mahkemesinin davanın incelemeksizin reddi yolundaki kararıyla ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, İdare Mahkemesince, "...Bakılan davada, davacı tarafından 2577 sayılı Yasa'nın 10'uncu maddesi uyarınca idareye yapılmış bir başvuru ve bu başvuru üzerine idarece veya idarelerce tesis edilmiş herhangi bir işlem bulunmaksızın çalışmalarının kendisine ait olduğu ve birleştirilmesine karar verilmesi istemiyle idarenin yerine geçerek idari işlem niteliğinde karar verilmesi istenilmekte ise de herhangi bir işlemin iptali istenilmeksizin bu istemin idari yargı yerinde incelenme olanağı bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davanın incelemeksizin reddine,..." karar verildiğinin anlaşıldığı, bu durumda, olumsuz görev uyuşmazlığına konu edilen kararlardan İş Mahkemesinin kararı görevsizlik kararı olmasına karşılık; İdare Mahkemesinin kararı görevsizlik değil, davanın incelemeksizin reddine ilişkin karar olduğundan, 2247 sayılı Yasa'nın 14'üncü maddesinde öngörülen koşulların gerçekleşmediği gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.²⁶

İdare Mahkemesinin davanın süre aşımı nedeniyle reddi yolundaki kararıyla ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, Asliye Hukuk Mahkemesince verilen kararın, Belediye Başkanlığı yönünden verilmiş görevsizlik kararı olmasına karşılık; İdare Mahkemesince, Belediye Başkanlığı yönünden verilmiş kararın görevsizlik kararı olmadığı; davanın Belediye Başkanlığına karşı açılan kısmının 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-b maddesi uyarınca süre aşımı nedeniyle reddine karar verildiği görüldüğünden; ortada 2247 sayılı Yasa'nın 14'üncü maddesinde öngörülen biçimde verilmiş görevsizlik kararları bulunmadığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.²⁷

İdare Mahkemesince verilen dilekçe ret kararı ile ilgili olarak Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, İdare Mahkemesince; davacıların istemlerinden birisi olan 3194 sayılı Yasa'nın 32'nci maddesi uyarınca verilen yıkıma ilişkin işleme karşı idari yargıda, 3194 sayılı Yasa'nın 42'nci maddesi uyarınca verilen para cezasına ilişkin işleme karşı ise adli yargı yerinde dava açılması gerekirken birlikte dava açıldığının anlaşıldığı gerekçesiyle 2577 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinin 1/d bendi uyarınca bu kararın bildirim tarihinden itibaren (30) otuz gün içinde aynı Kanunun 5'inci maddesine uygun biçimde düzenlenecek iki örnek dilekçe ile her işlem için ayrı ayrı dava açılmak üzere dilekçenin reddine karar verilmiş olduğundan, ortada olumsuz görev uyuşmazlığı doğmasına neden olacak şekilde idari yargı yerince göreve ilişkin olarak verilmiş bir karar bulunmadığı gerekçesiyle başvurunun

26 UM. Hukuk Bölümü, 5.7.2010, E.2010/126, K.2010/173.

27 UM. Hukuk Bölümü, 1.7.2013, E.2013/266, K.2013/1064.

reddine karar vermiştir.²⁸

Olayda, İdare Mahkemesince, yıkıma ilişkin işlemde Mahkemeleri görevli görülmele birlikte, para cezasına ilişkin işlemde Mahkemeleri görevli görülmediğinden, her iki işleme karşı ayrı ayrı dava açılmak üzere dilekçenin reddine karar verilmiştir. Bu karar görevsizlik kararı olmayıp, her iki işleme karşı ayrı ayrı dava açılmasını sağlamak üzere verilmiş bir karardır. Davacı tarafından dilekçe ret kararının gereği yerine getirilerek para cezasına ilişkin işleme karşı ayrıca açılan davada görevsizlik kararı verilmiş olması halinde bu kararın görev uyuşmazlığına konu edilmesi mümkün olacaktı.

İdare Mahkemesince davanın esası hakkında verilmiş bir karar ile ilgili olarak Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, İdare Mahkemesince davanın esası hakkında karar verilmiş olup, ortada idari yargı yerince verilmiş bir görevsizlik kararı bulunmadığından, başvurunun reddine karar vermiştir.²⁹

İdare Mahkemesince dosya esas kaydının kapatılması ve dosyanın ilgili Mahkemeye iadesi yolunda verilen kararlar ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, Sulh Ceza Mahkemesince, açılan dava sonucunda idari yargının görevli olduğuna ilişkin bir görevsizlik kararı verilmiş olmasına karşılık; dosyanın doğrudan gönderilmesi üzerine İdare Mahkemesince; “ortada idare mahkemesine hitaben yazılmış dilekçeyle açılmış bir dava bulunmadığından Sulh Ceza Mahkemesinin görevsizlik kararı vermesi üzerine doğrudan gönderdiği dosyayla yapılabilecek herhangi bir işlem bulunmadığı gerekçesiyle dosya esas kaydının kapatılmasına ve dosyanın Sulh Ceza Mahkemesine iadesine” karar verilmiş olduğundan, ortada olumsuz görev uyuşmazlığı doğmasına neden olacak şekilde idari yargı yerince göreve ilişkin olarak verilmiş bir karar bulunmadığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.³⁰

Görüldüğü üzere, bu olayda da, İdare Mahkemesince verilen karar, İdari Yargılama Usulü Kanunu'na göre idari yargıda usulüne uygun bir dava açılmamış olması nedeniyle dosyanın ilgili Mahkemesine iadesinden ibaret olup, görevsizlik nedeniyle verilmiş bir karar değildir.

2. Bu görevsizlik kararları görevsizlik kararı veren diğer yargı merciinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş olmalıdır.

Bir yargı merciinin görevsizlik kararı vermesinden sonra görevli olduğu belirtilen yargı merciine açılan dava üzerine, bu yargı merciince de görevsizlik kararı verilerek daha önce görevsizlik kararı veren yargı

28 UM. Hukuk Bölümü, 4.6.2012, E.2012/154, K.2012/139.

29 UM. Hukuk Bölümü, 20.12.2010, E.2010/284, K.2010/356.

30 UM. Hukuk Bölümü, 1.10.2012, E.2012/241, K.2012/208.

merciinin görevli olduğuna işaret edilmesi halinde doğan olumsuz görev uyuşmazlığı nedeniyle tarafları, sebebi ve konusu aynı olan bir davaya bakacak mahkeme bulunmadığından, yapılacak başvuru üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görevli yargı mercii belirlenmek suretiyle davanın esasının incelenilmesi olanaklı hale gelecektir.

Buna göre, olumsuz görev uyuşmazlığından söz edebilmek için, bu yargı mercilerinin verdiği görevsizlik kararlarının görevsizlik kararı veren diğer yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş olması gerekir. Aksi halde, olumsuz görev uyuşmazlığı olduğundan söz etmek mümkün değildir.

Konuyla ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, Asliye Hukuk Mahkemesince; davacının tazminat istemini, Ağır Ceza Mahkemesine açacağı davada ileri sürebileceği, bu nedenle Mahkemelerinin görevli olmadığı belirtilerek, davanın görev yönünden reddine karar verildiğinin anlaşıldığı, İdare Mahkemesinin kararı görevsizlik kararı olmasına karşılık; Asliye Hukuk Mahkemesinin kararı, idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş bir görevsizlik kararı niteliğinde olmadığından, adli ve idari yargı yerleri arasında görev uyuşmazlığı olduğundan söz etmenin mümkün olmadığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.³¹

Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, olayda, askeri yargı yerince, yargılamanın adli yargı yerine ait olduğu belirtilerek görevsizlik kararı verildiği, buna karşın adli yargı yerince, görevin sulh ceza mahkemesine ait olduğu belirtilerek görevsizlik kararı verildiği anlaşıldığından, askeri ve adli yargı yerleri arasında görev uyuşmazlığı olduğunun kabulünün mümkün olmadığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.³²

Uyuşmazlık Mahkemesi, uyuşmazlığı çözümleyecek yargı yeri var ve henüz o yargı yerinde dava açılmamış ise, olumsuz görev uyuşmazlığının oluşmadığını kabul etmektedir.

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, İdare Mahkemesince Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verildiği, bunun üzerine davanın açıldığı AYİM İkinci Dairesi'nce ise adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verilerek üçüncü bir yargı mercisine işaret edildiği; bu durumda, AYİM İkinci Dairesi'nin görevli olduğuna işaret ettiği adli yargı yerine açılmış bir dava ve bu dava sonucunda daha önce görevsizlik kararları veren yargı mercilerinin görevli olduğu yolunda verilmiş bir görevsizlik kararı olmadığına göre, olayda davaya bakacak bir mahkemenin kalmadığından

31 UM. Hukuk Bölümü, 21.5.2012, E.2012/121, K.2012/117.

32 UM. Ceza Bölümü, 9.4.2012, E.2012/14, K.2012/14.

söz edilemeyeceği, başka bir ifadeyle, davacının, AYİM İkinci Dairesi'nce verilen görevsizlik kararı üzerine adli yargı yerinde dava açmasının gerektiği belirtilerek başvurunun reddine karar verilmiştir.³³

3. Her iki yargı merciinde açılan davanın tarafları, konusu ve sebebi aynı olmalıdır.

Adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinde açılan davanın taraflarının, konusunun ve sebebinin aynı olması gerekir. Her iki davanın taraflarının ya da konusu ve sebebinin aynı olmaması durumunda olumsuz görev uyuşmazlığı oluştuğundan söz etmek mümkün değildir.

Tarafları farklı olan davalarla ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, davacılarından RK'nın, 2918 sayılı Kanun'un Ek 2'nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca adına verilen 2.022 TL tutarındaki idari para cezasının kaldırılması istemiyle adli yargı yerine itirazda bulunduğu ve Mahkemece görevsizlik kararı verildiği, söz konusu idari para cezası ile bu cezanın verildiği Trafik İdari Para Cezası Karar Tutanağına istinaden düzenlenen "araç trafikten men tutanağı"nın iptali istemiyle de davacılarından İÇ'in idari yargı yerinde dava açtığı, Mahkemece davanın görev yönünden reddine karar verildiği, bu durumda, adli ve idari yargı yerlerince, tarafları, konusu ve sebebi aynı olan dava sebebiyle verilmiş iki ayrı görevsizlik kararının bulunmadığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.³⁴

Dava konusu işlemlerin farklı olduğu davalarla ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, davacının, İl Encümenininin 27.10.2005 tarih ve 539 sayılı kararı ile verilen 368.745 YTL tutarındaki idari para cezasının kaldırılması istemiyle adli yargı yerine itirazda bulunduğu ve Mahkemece görevsizlik kararı verildiği, davacının, İl Encümenininin 4.7.2007 tarih ve 169 sayılı kararı ile verilen 19.015,50 YTL tutarındaki idari para cezasının kaldırılması istemiyle de idari yargı yerinde dava açtığı, Mahkemece görevsizlik kararı verildiği, bu durumda, adli ve idari yargı yerlerince konusu ve sebebi aynı olan dava sebebiyle verilmiş iki ayrı görevsizlik kararının bulunmadığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.³⁵

Asliye Ceza Mahkemesince görevi kötüye kullanmak suçu nedeniyle görevsizlik kararı verilmiş olmasına rağmen, Askeri Mahkemece görevli memura mukavemet ve hakaret suçundan dolayı verilen görevsizlik kararı ile ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, askeri yargı yerince, "görevi kötüye kullanmak" suçu nedeniyle açılmış ve

33 UM. Hukuk Bölümü, 7.2.2011, E.2010/105, K.2011/13.

34 UM. Hukuk Bölümü, 4.6.2013, E.2013/816, K.2013/966.

35 UM. Hukuk Bölümü, 14.1.2013, E.2012/518, K.2013/97.

görevsizlik kararı verilmiş bulunan kamu davası hakkında herhangi bir karar verilmediği, görevsizlik kararı verilmeyen ve kendisine gönderilmeyen(açılmayan), halen adli yargı yerinde derdest bulunan “resmi görevli memura mukavemet ve hakaret” suçu nedeniyle açılan kamu davası hakkında görevsizlik kararı verildiğinin görüldüğü, adli ve askeri yargı yerlerince verilen görevsizlik kararları, aynı sanık hakkında olup, sanığa yüklenen eylemler ve açılmış bulunan kamu davaları birbirinden farklı olduğundan, olayda aynı kamu davasına ilişkin olarak verilmiş görevsizlik kararları bulunmadığından başvurunun reddine karar vermiştir.³⁶

Görevsizlik kararları kesin ya da kesinleşmiş olmalıdır.

Olumsuz görev uyuşmazlığı bulunduğundan söz edebilmek için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisi tarafından verilen görevsizlik kararlarının kesin ya da kesinleşmiş olması gerekir. Kararlardan biri kesinleşmemiş ise olumsuz görev uyuşmazlığı bulunduğundan söz etmek mümkün değildir. Zira; bu durumda, görevsizlik kararı vermiş olsa dahi kararı henüz kesinleşmeyen mahkemenin davanın esasını inceleme olasılığı vardır.

Askeri Mahkeme ile Asliye Ceza Mahkemesi tarafından verilen görevsizlik kararları ile ilgili olarak Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu'nun 9.12.1931 gün ve E:1931/12, K:1931/48 sayılı kararında da belirtildiği gibi, yargı yolunu değiştirmeye yönelik görevsizlik kararlarının temyize tabi olduğu, olayda, sanıklardan birine tebliğ edilmeyen görevsizlik kararının kesinleşmesinden söz edilmesine olanak bulunmadığı, bu durumda, Asliye Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kesinleşmemiş olması nedeniyle başvurunun reddine karar vermiştir.³⁷

Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, dosyanın incelenmesinden, adli yargı yerince verilen görevsizlik kararının itiraz yolu açık olmak üzere verildiğinin anlaşıldığı, uyuşmazlığın incelenebilmesi için, 2247 sayılı Yasa'nın 1 ve 14'üncü maddeleri uyarınca, yargı yerlerince verilen kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerektiği, Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri dışında ayrıca, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu'nun 9.12.1931 gün ve E:1931/12, K:1931/48 sayılı kararında da belirtildiği gibi, yargı yolunu değiştirmeye yönelik görevsizlik kararlarının temyize tabi oldukları, başvuracağı kanun yolu, süresi, mercii yasaya uygun olarak gösterilmeyen kararın kesinleşmesinden söz edilmesine olanak bulunmadığı, bu nedenle, sanığa yukarıda açıklanan haklarını belirtir nitelikte tebligat yapılarak temyiz süresinin beklenmesi, görevsizlik kararı kesinleştikten sonra dosyanın Mahkemelerine

36 UM. Ceza Bölümü, 23.6.2003, E.2003/26, K.2003/26.

37 UM. Ceza Bölümü, 18.7.2005, E.2005/26, K.2005/34.

gönderilmesinin icap ettiği gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.³⁸

Konuyla ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, Sulh Ceza Mahkemesi kararının kesinleşip kesinleşmediği anlaşılamadığından, Sulh Ceza Mahkemesinden görevsizlik kararının kesinleşme durumunu gösteren onaylı bir örneğinin istenilmesi üzerine, adı geçen Mahkemece gönderilen yazıda; ilgili dosyalarının yapılan itiraz üzerine Yargıtay'a gönderildiği; halen Yargıtay tarafından karar verilmediği; Mahkemeleri kararına yapılan itiraz (temyiz) henüz sonuçlanmadığından, Mahkemelerinin kararının henüz kesinleşmediği bildirildiğinden, başvurunun reddine karar vermiştir.³⁹

5. Olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca ileri sürülebilir.

Olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi için davanın tarafları istemde bulunabilecekken, ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarda olumsuz görev uyuşmazlığı bulunduğunu ileri sürebileceklerdir.

Öte yandan, olumsuz görev uyuşmazlıklarında dava dosyaları, son görevsizlik kararını veren yargı merci tarafından, bu kararın kesinleşmesinden sonra taraflardan birinin istemi üzerine ilk görevsizlik kararını veren yargı merciine ait dava dosyası da temin edilerek Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir ve görevli yargı merciinin belirlenmesi istenir.

Ceza davalarında ise, son görevsizlik kararını veren yargı merci tarafından, görevsizlik kararının kesinleşmesinden sonra doğrudan doğruya ilk görevsizlik kararını veren yargı merciine ait dava dosyası da temin edilerek Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir ve görevli yargı merciinin belirlenmesi istenir.

Görüldüğü üzere, ceza davalarında, olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi isteminde bulunacaklar ve dosyaların Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesi yönünden farklı düzenleme yoluna gidilmiştir.

Yargı merciince, ilk görevsizlik kararını veren yargı merciine ait dava dosyası temin edilerek Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesi gerekirken, sadece kendi mahkemelerine ait dosyanın gönderilmesiyle yetinildiği durumlarda, Uyuşmazlık Mahkemesi, ilgili Mahkemelerden dosyayı ya da kesinleşmiş karar örneğini getirtmek suretiyle başkaca usule aykırılık yoksa, bu hususu kararında eleştiri konusu yaparak, görev

38 UM. Ceza Bölümü, 1.7.2013, E.2013/19, K.2013/22.

39 UM. Hukuk Bölümü, 3.5.2010, E.2010/38, K.2010/117.

uyuşmazlığının esasını inceleyerek görevli yargı yerini belirlemektedir.

Uyuşmazlık Mahkemesi, olumsuz görev uyuşmazlığında, görevli yargı yerini belirleyerek, görevli yargı yerinin verdiği görevsizlik kararını kaldırır. Böylece, görevsizlik kararları nedeniyle davaya bakacak mahkemenin bulunmaması sorunu aşılmış olur.

C. Olumlu Görev Uyuşmazlığı

2247 sayılı Kanun'un 17 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir.

Olumlu görev uyuşmazlığından söz edebilmek için adli, idari ve askeri yargıya bağlı ayrı iki yargı merciine açılan ve tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davalarda bu yargı mercilerinin her ikisinin kendilerini görevli sayan kararlar vermiş olmaları, görev kararlarına karşı itiraz yolunun açık olduğu ceza davalarında ise bu kararların kesinleşmiş bulunması gerekir. Bir başka ifade ile, olumlu görev uyuşmazlığı, tarafları, sebebi ve konusu aynı olan davada, adli, idari ve askeri yargı mercilerinin aynı anda kendilerini görevli görmeleri ve davanın esasına bakmak istemeleri halinde meydana gelir.

Olumlu görev uyuşmazlığı, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarmadan farklıdır. Zira; olumlu görev uyuşmazlığı çıkarmada; adli, idari ve askeri bir yargı merciinde açılmış olan davada ileri sürülen görev itirazının reddi üzerine, ilgili Başsavcı tarafından görev konusunun incelenmesi Uyuşmazlık Mahkemesi'nden istenir. Olumlu görev uyuşmazlığında ise; adli, idari ve askeri yargıya bağlı iki ayrı yargı merciine açılan ve tarafları, sebebi ve konusu aynı olan davada, bu yargı mercilerinin her ikisinin de kendilerini görevli sayan kararlar vermeleri gerekir.⁴⁰

Olumlu görev uyuşmazlığının çözümü, bir yandan hak arama ve hakkın yerine getirilmesini sağlama yönünden davanın taraflarını korurken, öte yandan adli, idari ve askeri yargı düzenlerine dahil yargı mercilerinin birbirlerinin görev alanlarına müdahalesini önleyerek, yargı yerlerinin kendi görev alanlarında kalmalarını sağlar.⁴¹

Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görev konusunun incelenebilmesi için, ilgililerin zamanında görev itirazında bulunmaları ve mahkemelerce görevlilik kararı verilmesi üzerine olumlu görev uyuşmazlığının giderilmesini isteyen taraflardan birinin, ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamların, taraf sayısından iki fazla düzenleyeceği dilekçe ile bu yargı mercilerinden birine başvuruda bulunmaları gerekir. Bu yargı mercii, diğer yargı merciinden dosyayı getirttikten ve karşı tarafın ve ilgili makamların cevabını aldıktan sonra dilekçeyi, alınan cevapları ve

40 Dinç, M. İlhan; "Olumlu Görev Uyuşmazlığı ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nce Bu Uyuşmazlığın Çözümü", Danıştay Dergisi, S. 64-65 Y. 1987, s. 15.

41 Dinç, M. İlhan; Olumlu Görev Uyuşmazlığı ..., s. 15.

varsa ekleri ile dava dosyalarını, Uyuşmazlık Mahkemesine gönderir ve görevli yargı mercii'nin belirlenmesini ister. Bu durumda, her iki yargı mercii de, davanın görülmesini geri bırakır. Bunun üzerine, Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görevli yargı yeri belirlenir ve böylelikle yargı mercilerinin birbirlerinin görev alanlarına müdahaleleri engellenmiş olur.

Eğer, yargı yerlerinden biri, davanın esası hakkında karar vermiş ise, artık olumlu görev uyuşmazlığından söz etmek mümkün değildir.

Konuyla ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, İdare Mahkemesince, ödeme emrine ilişkin verilmiş bir görevlilik kararı bulunmasına karşılık, Sulh Ceza Mahkemesinin kararı para cezasına ilişkin ve işin esası hakkında olup, ortada olumlu görev uyuşmazlığı doğurmayan farklı yargı mercilerince aynı konuda verilmiş göreve ilişkin iki ayrı karar bulunmadığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.⁴²

Uyuşmazlık Mahkemesi'ne yapılan başvuru itibarıyla en az karşılaşılan uyuşmazlıktır.

D. Görevli Yargı Yerinin Belirlenmesi Amacı İle Uyuşmazlık Mahkemesi'ne Başvuru

2247 sayılı Kanun'un 19 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir.

Görevli yargı yerinin belirlenmesi amacı ile Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuru yolu, adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii'nin, davada görevsizlik kararı veren mercii'nin görevli olduğu kanısına varması durumunda, gerekçeli bir karar ile görevli mercii'nin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurusudur.

Bu başvuru yolu ile, olumsuz görev uyuşmazlığına göre daha çabuk işleyen ve sonuca götüren bir yöntem oluşturularak, görev sorununun bir an önce çözümlenmesi amaçlanmıştır. Zira; adli, idari ve askeri yargı mercii'ne açılan bir davada, bu yargı mercilerinin verdikleri görevsizlik kararı üzerine, davanın açıldığı diğer yargı mercii, davanın kendi görev alanına değil, görevsizlik kararı veren yargı mercii'nin görev alanına girdiği sonucuna varırsa, görevsizlik kararı vermek yerine görevli yargı mercii'nin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurmak suretiyle görev sorununu bir an önce gidermek imkanına sahiptir.⁴³

Öte yandan; temyiz incelemesi yapan yüksek mahkemeler de, daha önce Uyuşmazlık Mahkemesi'nce yargı mercii belirtilmemiş olan bir davada,

42 UM. Hukuk Bölümü, 6.2.2012, E.2012/20, K.2012/31.

43 Dinç, M. İlhan; "Görevli Yargı Yerinin Belirlenmesi Amacı İle Uyuşmazlık Mahkemesi'ne Başvuru", Danıştay Dergisi, S. 58-59, Y. 1985, s. 38.

davanın, davaya bakan mahkemenin görevi dışında olduğu kanısına varması durumunda, incelediği kararı bozmak yerine, incelemeyi erteleyerek yargı merciinin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurmaya karar verebilir.

Sonuç olarak, bu başvuru yolu ile, olumsuz görev uyuşmazlığı oluşmadan, ilk derece yargı yeri ya da temyiz incelemesi yapan yüksek mahkemenin başvurusu üzerine görevli yargı yeri Uyuşmazlık Mahkemesi'nce belirlenmektedir.⁴⁴

Görevli yargı yerinin belirlenmesi amacı ile Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuru için:

1. Görevli olduğuna işaret edilen yargı yerinde açılan davada verilmiş görevsizlik kararı bulunmalıdır.

Görevli yargı yerinin belirlenmesi amacı ile Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuran mahkemece görevli olduğuna işaret edilen yargı yerinde açılmış bir dava ve verilmiş bir görevsizlik kararı bulunmaması halinde Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuru koşullarının oluştuğundan söz edilemez.

Görevli olduğuna işaret edilen yargı yerinde açılmış bir davanın bulunmadığı olayla ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, yalnızca idari yargı yerinde açılmış bir dava bulunmakta olup; daha önce adli(ya da askeri) yargı yerinde açılmış tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada verilmiş bir görevsizlik kararı olmadığından, olayda 2247 sayılı Yasa'nın 19'uncu maddesinde öngörülen koşulun gerçekleşmediği, davayı ilk kez inceleyen İdare Mahkemesinin, davada adli yargı yerinin görevli olduğu kanısına varması halinde görevsizlik kararı vererek işten el çekmesinin icap ettiği gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.⁴⁵

Görevli olduğuna işaret edilen yargı yerinde açılmış davada verilen kararın göreve ilişkin olmaması halinde Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuru koşulları oluşmaz.

İdare mahkemesince verilen incelenmeksizin red kararı ile ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, İdare Mahkemesince; "davacının bir başka cezaevine nakledilmesine ilişkin işlemin, 2577 sayılı Yasa'nın 14/3-d maddesinde belirtilen "idari davaya konu olabilecek nitelikte" bir idari işlem olmadığı sonucuna varılmış olduğu gerekçesiyle; davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-b maddesi uyarınca incelenmeksizin reddine" karar verildiğinin anlaşıldığı, bu durumda, olumsuz görev uyuşmazlığına konu edilen kararlardan

44 Dinç, M. İlhan; Görevli Yargı Yerinin Belirlenmesi..., s. 40.

45 UM. Hukuk Bölümü, 24.12.2001, E.2001/93, K.2001/101.

İnfaz Hakimliğinin kararı görevsizlik kararı olmasına karşılık; İdare Mahkemesinin kararı görev yönünden değil, istemin incelenmeksizin reddi yönünden verilmiş bir karar olduğundan, başvurunun reddine karar vermiştir.⁴⁶

Görevli olduğuna işaret edilen yargı yerince davanın esası hakkında verilen karar ile ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, davacılar vekilince adli yargı yerinde tapu iptali ve tescil davası açıldığı ve dosyanın esasının incelenerek, davanın reddine karar verildiğinin, dolayısıyla adli yargı yerinde açılan davada verilmiş bir görevsizlik kararı bulunmadığının anlaşıldığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.⁴⁷

İdare mahkemesince, usulüne uygun olarak açılmış bir dava bulunmadığından, esas kaydının kapatılarak dosyanın ait olduğu Sulh Ceza Mahkemesine gönderilmesi yolundaki kararı ile ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, Sulh Ceza Mahkemesince, açılan dava sonucunda idari yargının görevli olduğuna ilişkin bir görevsizlik kararı verilmiş olmasına karşılık; dosyanın doğrudan gönderilmesi üzerine İdare Mahkemesince; “görevsizlik kararı sonrasında anılan mahkeme tarafından dava dosyasının doğrudan mahkememize gönderildiği anlaşılmış olup, usulüne uygun olarak açılmış bir dava bulunmadığından, esas kaydının kapatılarak dosyanın ait olduğu Sulh Ceza Mahkemesine gönderilmesine” karar verilmiş olduğundan, ortada olumsuz görev uyuşmazlığı doğmasına neden olacak şekilde idari yargı yerince göreve ilişkin olarak verilmiş bir karar bulunmadığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.⁴⁸

2. Her iki yargı merciinde açılan davanın tarafları, konusu ve sebebi aynı olmalıdır.

2247 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesi ile, yargı mercilerinin Uyuşmazlık Mahkemesi'ne re'sen başvurabilmelerine olanak tanınmış olup, böylece 2247 sayılı Yasa'nın 14'üncü maddesine göre doğabilecek olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi bakımından daha ekonomik bir yöntem öngörülmüştür.

Buna göre, 19'uncü madde kapsamındaki bir başvuruda da, 14'üncü maddede öngörülen “... tarafları, konusu ve sebebi aynı olan dava...” koşulunun aranacağı doğaldır. Bu durumda, davanın taraflarının ya da konusu ve sebebinin aynı olmaması halinde Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuru koşullarının oluştuğundan söz edilemez.

46 UM. Hukuk Bölümü, 20.12.2010, E.2010/309, K.2010/364.

47 UM. Hukuk Bölümü, 8.4.2013, E.2013/65, K.2013/493.

48 UM. Hukuk Bölümü, 14.1.2013, E.2012/346, K.2013/38.

Adli yargıda açılan davada davacısı AD, idari yargıda açılan davada davacısı AD ve diğerlerinin olduğu bir davada, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, 2247 sayılı Yasa'nın 14'üncü maddesinde öngörülen " tarafların aynı olması" koşulunun 19'uncu maddeye göre yapılan başvuruda da aranmasının gerektiğini, olayda, davacı AD yönünden her iki yargı yerinde açılmış olan tazminat davası bakımından tarafların aynı olması koşulunun gerçekleştiği gözönüne alınarak, İdare Mahkemesince anılan Yasanın 19'uncu maddesinde öngörülen usul ve yönteme uygun biçimde başvurulduğunun anlaşıldığı gerekçesiyle AD yönünden görev uyuşmazlığının esasını inceleyerek görevli yargı yerini belirlemiştir.⁴⁹

Davanın konusu ve sebebinin aynı olmadığı uyuşmazlıkla ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, davacının adli yargı yerinde açtığı davada, geçici işyeri açma ve çalıştırma izninin iptal edilmesine ve işyerinin mühürlenmesine ilişkin 6.6.2008 tarihli işlemlerin iptalini; idari yargı yerinde açtığı davada ise 5.000 TL para cezası ile cezalandırılmasına ve müzik aletlerinin faaliyetten men edilmesine ilişkin 14.8.2007 (10.8.2007) günlü Belediye Encümeni kararının iptalini talep ettiğinin anlaşıldığı, bu durumda, adli ve idari yargı mercilerinde açılan davalarda iptali istenilen işlemlerin tamamen birbirinden farklı işlemler olduğu gözetildiğinde, konu ve sebebin aynı olması koşulunun gerçekleştiğinden söz edilemeyeceği gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.⁵⁰

Trafik Denetleme Şube Müdürlüğünce yapılan inceleme sonucu, aracın yasa dışı taşımacılık yaptığının tespit edildiğinden bahisle, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun Ek 2/3'üncü maddesi uyarınca, davacı adına Trafik İdari Para Cezası Karar Tutanağı düzenlenerek 1.950 TL idari para cezası verilmiş ve ayrıca bu tutanağa istinaden düzenlenen Araç Trafikten Men Tutanağı ile araç 60 gün süre ile trafikten men edilerek muhafaza altına alınmıştır. İşlemlerden biri idari yargıda, diğeri adli yargıda dava konusu edilmiş ve adli yargı yeri görevli yargı yerinin belirlenmesi istemiyle Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurmuştur.

Bu olayla ilgili olarak, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, davacının Trafik İdari Para Cezası Karar Tutanağına istinaden düzenlenen "araç trafikten men tutanağı"nın iptali istemiyle idari yargı yerinde açtığı davada, Mahkemece davanın görev yönünden reddine karar verildiği ve kararın kesinleştiği, davacının 2918 sayılı Kanun'un Ek 2'nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca adına verilen 1.950 TL tutarındaki idari para cezasının kaldırılması istemiyle de adli yargı yerine itirazda bulunduğu ve Mahkemece, davanın çözümünün idari yargı yerine ait

49 UM. Hukuk Bölümü, 16.6.2003, E.2003/48, K.2003/52.

50 UM. Hukuk Bölümü, 6.6.2011, E.2010/277, K.2011/104.

olduğu gerekçesiyle 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19'uncu maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına ve işin incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesi'nin karar vermesine değin ertelenmesine karar verildiği, olayda, davanın konusu ve sebebinin aynı olması koşulunun gerçekleşmediğinin anlaşıldığı gerekçesiyle başvurunun reddine karar vermiştir.⁵¹

Görüldüğü üzere, aynı fiil nedeniyle tesis edilen işlemler olmakla birlikte her iki yargı yerinde de dava konusu edilen işlemler farklı olduğundan, Uyuşmazlık Mahkemesi, konu ve sebebin aynı olmaması sebebiyle başvurunun reddine karar vermiştir.

3. Bu görevsizlik kararı kesin veya kesinleşmiş olmalıdır.

Görevli yargı merciinin belirlenmesi amacı ile Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuran mahkemece görevli olduğuna işaret edilen yargı merciinde açılan davada verilen görevsizlik kararının kesin veya kesinleşmiş olması gerekir. Aksi halde Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuru koşulları oluşmaz.

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, İdare Mahkemesince, Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilen idari yargı dosyası içerisinde İş Mahkemesinin görevsizlik kararı bulunmakta ise de, bu kararın kesinleşip kesinleşmediği anlaşılamadığından İş Mahkemesinden görevsizlik kararının kesinleşme durumunu gösteren onaylı bir örneğinin istenildiği; bunun üzerine anılan mahkemece istenilen dosyanın temyiz edildiği ve Yargıtay'da olduğu; temyiz aşamasında olan dosyalarına kesinleşme şerhi verilemeyeceği, dolayısıyla kesinleşme şerhli kararın gönderilemediğinin belirtildiği, buna göre, adli yargı kararı kesinleşmediğinden, başvurunun reddine karar vermiştir.⁵²

4. Görevli yargı merciinin belirlenmesi amacı ile Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuran yargı merciinin dosya esas kaydını kapatmaması gerekir.

Görevli yargı merciinin belirlenmesini isteyen yargı merciince, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli başvuru kararı ile birlikte dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilir. Kararda, görevli olduğuna işaret edilen yargı merciinin neden görevli görüldüğüne ilişkin gerekçelere yer verilir. Bu başvuruyu yaparken elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesi'nin karar vermesine kadar erteler. Bir başka ifade ile, görevsizlik kararı vererek işten el çekmez.

51 UM. Hukuk Bölümü, 13.5.2013, E.2013/570, K.2013/702.

52 UM. Hukuk Bölümü, 1.7.2013, E.2013/600, K.2013/1076.

Uyuşmazlık Mahkemesi, başvuran yargı merciinin görevli olduğu sonucuna varırsa, başvuruyu reddedecek, aksi halde, başvuruyu kabul ederek, görevli olduğuna işaret edilen yargı merciinin görevsizlik kararını kaldıracaktır.

IV. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ GÖREV VE HÜKÜM UYUŞMAZLIKLARINI KESİN OLARAK ÇÖZÜMLER.

Uyuşmazlık Mahkemesi, görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümler.

Buradaki kesinlikle, tarafların kararın doğru olmadığını veya hukuka aykırı olduğunu düşünmeleri durumunda, başvurabilecekleri temyiz, karar düzeltme gibi olağan bir kanun yolunun bulunmadığı ifade edilmek istenmiştir.⁵³

Daha önce karar verdiği bir uyuşmazlıkla ilgili olarak ikinci kez başvuruda bulunulması üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, Mahkemelerince aynı konuya ilişkin olarak daha önce karar verildiği, verilen bu kararın kesin olduğu nedeniyle iş bu davada karar verilmesine yer olmadığına karar vermiştir.⁵⁴

SONUÇ

Görev uyuşmazlıklarının çözümü için yapılan başvuru üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi'nce, görev uyuşmazlıklarının çözümlenmesi suretiyle görevli yargı yeri belirlenmektedir. Böylece, bir nevi hak arama özgürlüğünün önündeki engel kaldırılarak davaların görevli yargı yerinde görülmesi sağlanmaktadır. Bu husus göz önünde bulundurulduğunda ise, Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görev uyuşmazlığının esasının incelenmesi suretiyle görevli yargı yerinin belirlenmesinin önemi daha da ortaya çıkmaktadır.

Yöntemine uymayan veya süresi içinde ileri sürülmemiş istemler ise, Uyuşmazlık Mahkemesi'nce reddedilmektedir. Görev uyuşmazlığı oluşmakla birlikte dosyada görülen noksanlıklar, Mahkemece tamamlanmaktadır. Görev uyuşmazlığının çözümü için geçecek sürenin, davanın görevli yargı yerinde görülmesini de bir o kadar geciktireceği açıktır.

Bu itibarla, tarafların, ilgili makamların ve mahkemelerin görev uyuşmazlığının çözümlenmesi için yöntemine uygun başvuruda bulunması, adaletin bir an önce tecellisi açısından büyük önem taşımaktadır.

53 Tercan, Erdal; Ulusal ve Uluslararası..., s. 28

54 UM. Hukuk Bölümü, 6.6.2011, E.2011/33, K.2011/120.

Nurdane TOPUZ

***

KAYNAKÇA

Anıl, Ayten; “Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi”, A.Ü.Siyasal Bil. Fak. Der., C.47, 1992/1.

Çelik, Taşkın; “Uyuşmazlık Mahkemesine Başvurulmasında ve Uyuşmazlık Mahkemesi Kararlarının Uygulanmasında Karşılaşılan Sorunlar”, Ulusal ve Uluslararası Boyutlarıyla Görev Uyuşmazlıkları ve Uyuşmazlık Mahkemesi Konulu Bilimsel Toplantı Bildiri Konuları, Yıl 2013.

Dinç, M. İlhan; “Görevli Yargı Yerinin Belirlenmesi Amacı İle Uyuşmazlık Mahkemesi’ne Başvuru”, Danıştay Dergisi, Sayı 58-59, Yıl 1985.

Dinç, M. İlhan; “Olumsuz Görev Uyuşmazlığının Çözümü İçin Uyuşmazlık Mahkemesi’ne Başvuru”, Danıştay Dergisi, Sayı 60-61, Yıl 1986.

Dinç, M. İlhan; “Olumlu Görev Uyuşmazlığı Çıkarılması Üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi’nce Görevli Yargı Yerinin Belirlenmesi”, Danıştay Dergisi, Sayı 62-63, Yıl 1986.

Dinç, M. İlhan; “Olumlu Görev Uyuşmazlığı ve Uyuşmazlık Mahkemesi’nce Bu Uyuşmazlığın Çözümü”, Danıştay Dergisi, Sayı 64-65, Yıl 1987.

Tercan, Erdal; “Farklı Yargı Kollarına Mensup Mahkemeler Arasındaki Hüküm Uyuşmazlığı”, Ulusal ve Uluslararası Boyutlarıyla Görev Uyuşmazlıkları ve Uyuşmazlık Mahkemesi Konulu Bilimsel Toplantı Bildiri Konuları, Yıl 2013.

Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun, Uyuşmazlık Mahkemesinin Görev ve Yargılama Usulleri ile Uygulamada Görülen Aksaklıklar ve Alınacak Önlemler, Adalet Bakanlığı Yayınları, Yıl 1985.